भार्यादिभिः प्रार्थितोऽपि त्वं दिनत्रयं 'अनाश्वान्' भोजनरहितः, निवासं कुरु। तावता समागत्य 'सः' यमः, 'यदि', 'त्वां', प्रति हे 'कुमार कति रात्रीः', इहोषितवानिति 'पृच्छेत्'। तदानीं 'तिस्रः', 'इति' एवं, सत्यमेव प्रत्युत्तरं ब्रूहि। ततः प्रथमदिने 'किं', भुक्तवानसि इत्येवं पृष्टः सन् त्वदीयां 'प्रजां', भक्षितवानस्मि 'इति' एवं प्रत्युत्तरं ब्रूहि। अतिथिर्गृहे समागत्य भोजनरहितो वसति चेत्। तस्य गृहस्वामिन एकदिनभोजनराहित्यमात्रेण तस्य प्रजाक्षयो भवतीत्येतच्छास्त्ररहस्यं तेन वाक्येन सूचितं भवति। एवं द्वितीयतृतीयदिवसयोरुपवासेन पशुक्षयं सुकृतक्षयञ्चासूचयत्॥

(५) तदेवं वाग्देवतया शिक्षितो नचिकेतास्तथैव चकारेत्येतद्दर्शयति। "तं वै प्रवसन्तं जगाम। तस्य तिस्रो रात्रीरनाश्वान् गृह उवास। तमागत्य पप्रच्छ। कुमार कति रात्रीरवात्सीरिति। तिस्र इति प्रत्युवाच॥ ३॥ किं प्रथमाꣳ रात्रिमाश्ना इति। प्रजान्त इति। किं द्वितीयामिति। पशूꣳस्त इति। किं तृतीयामिति। साधुकृत्यान्ते" इति। पूर्ववद्व्याख्येयं॥

(६) एतावता शास्त्रार्थरहस्याभिज्ञोऽयं कुमारो न तु मूर्खः। तस्मात् सत्कारार्हो न मारणीय इत्येवं निश्चित्य यं सत्कारञ्चकार तं दर्शयति। "नमस्ते अस्तु भगव इति होवाच। वरं वृणीष्वेति" इति। उत्पत्तिं प्रलयं चैव भूतानामागतिं गतिं। वेत्ति विद्यामविद्यां च स वाच्यो भगवानि-